

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
z Wojskowej Służby Floty
ul. Podmurna 93, tel. 0046 50 22 166
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
KRS 00000 41692
REGON 870502736
Kto 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

poprzedni nr il: 81

X 103
- 2/

++
Sena Szczepanek Jabłona
kam. Suszek

sign:
Piotr Andrzej Suszek

85-028 Bydgoszcz

Bydgoszcz
AK

++
Suszek Alojzy
ps. „Paweł”
„Mieczysław”

N: 81/690 Pom

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — *Suzzek Alojzy*
J: II: 81/690 Pom.
Bydgoszcz P.V.

I/1. Relacja *ku. 17* *S. 1-14*

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora *k. 2* *S. 1-3*

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację *ku. 5* *S. 1-5*

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne *ku. 36*

VI. Fotografie *dział ikonografii*

I/1. Relacja A. Suszka spisana III-IV 1970r.
przez A. Suszka

- krótki szkic ruchu oporu na terenie Bydgoszczy
i województwa bydgoskiego: maszyn. 3-6 + ksero ręk. 7-17.

Notki xx szkic ruchu oporu na terenie
Bydgoszczy i woj. bydgoskiego .

Odtwarzanie historii ruchu oporu na terenie Bydgoszczy i województwa jest dziś rzeczą niezmiernie trudną. Od czasu zakończenia działalności Armii Krajowej minęło już 25 lat. Jest to dostatecznie długi okres, aby czas wymazał z pamięci nie tylko szczegóły ale i sprawy istotne, tym bardziej, że chodzi o sprawy działalności konspiracyjnej, opartej przede wszystkim na pamięci ludzkiej. Wiadomym jest, że członek organizacji konspiracyjnej wiedział o organizacji i jej działalności tylko tyle, ile to było konieczne dla jego odcinka pracy. Aby więc móc dziś odtworzyć historię ruchu oporu na naszym terenie należałoby skontaktować się z jak największą ilością byłych członków AK. I tu poważne trudności. Wielu byłych żołnierzy AK już nie żyje. Jeszcze większa liczba to ci, którzy pozostali w cieniu, nie ujawniwszy swojej działalności konspiracyjnej, zniechęceni negatywną oceną działalności AK i stosunkiem władz bezpieczeństwa do byłych akowców w tzw. "minionym okresie". Dojście do tych ludzi będzie niezmiernie trudne, o ile w ogóle możliwe. Dodam jeszcze, że władze ZBOWIAD z naszego terenu nie wykorzystały klimatu roku 1956 dla przyciągnięcia byłych żołnierzy AK. To był poważny błąd. Tedy można było dużo zrobić. Było dopiero 11 lat po wojnie, a nie 25. Dziś, jak już zauważyłem, będzie to sprawa b. trudno. Niemniej postaram się przekazać jak najdokładniej wszystko to, co mi zostało w pamięci, a dotyczy działalności AK na terenie Bydgoszczy i województwa. Może moje notatki połączone z zapiskami innych pozwolą na odtworzenie, chociażby w ogólnych zarysach, działalności ruchu oporu na naszym terenie.

Do pracy konspiracyjnej zwerbowałem byłem przez Leona Hoffmana. Konspiracja była tak daleko posunięta, że nie ~~wiedziałem~~ wiedziałem jaką funkcję Hoffmann spełnia. Było to pod

koniec 1944 r

było to pod koniec 1941 r. albo na początku 1942 r.

Moim zadaniem było zorganizowanie oddziału na terenie dzielnicy Bieławki, dokładnie na terenie działalności komisariatu policji w tej dzielnicy. Ponieważ na terenie Bydgoszczy było 6 komisariatów policji należy przypuszczać, że było przynajmniej tyluż równorzędnych mi dowódców, o takim samym zadaniu.

W tym celu Hoffman skontaktował mnie z byłym podoficerem zawodowym Leonem Kramem ps. "Bolek", który został moim zastępcą. Działalność nasza w tym okresie polegała przede wszystkim na pracy organizacyjnej. Werbowaliśmy do organizacji szczególnie ludzi, którzy byli przeszkoleni wojskowo.

Zależało nam w pierwszej fazie przede wszystkim na podoficerach, którzy mieli stanowić kadrę szkoleniową dla rozrastających się oddziałów.

Z pracy w tym okresie oprócz Krama pamiętam Nowaka ps. "Zbych" i Lewandowskiego.

Praca posuwała się dość szybko, także wkrótce powstała drużyna/ok. 20 ludzi/, która później przekształciła się w pluton/ok. 50 ludzi/ a pod koniec okupacji oddział stanowił już kompanię/ok. 100 ludzi/. Większość stanu liczebnego stanowiła kadra.

Podaję w listopadzie 1942 r. nastąpiły aresztowania na terenie Bydgoszczy. Między innymi został aresztowany Hoffman. Ponieważ miałem kontakt tylko z Hoffmanem, więc w związku z jego aresztowaniem mój kontakt z organizacją/z "górami"/ został zerwany. Na jakiś czas prace organizacyjne zawiesiłem. Kiedy jednak przekonałem się, że łańcuch aresztowań został przerwany, podjąłem prace organizacyjne i w 1943 r. byłem już dowódcą pełnego plutonu /ok. 60 ludzi/. W tym czasie nawiązał ze mną łączność Aleksander Schulz ps. "Michał", który pełniąc funkcję komendanta garnizonu bydgoskiego wiązał porwane przez aresztowania sieci organizacyjne.

Inspektorat bydgoski AK/kryptonim Folwerk F-030/

W połowie maja 1944 r. zostałem mianowany komendantem inspektoratu bydgoskiego AK. Funkcję tę objąłem po "Michale"/Aleksander Schulz/, który przeszedł na stanowisko komendanta podokręgu zachodniego.

Inspektorat bydgoski obejmował:

1/. Garnizon Bydgoszcz-krypt."Dwór" D-035

komendantami byli kolejno: Hoffman, Schulz, od poł. 1944 r. Bronisław Sonnenfeldd/"Lech"/.

2/. Obwód Bydgoszcz-krypt."Oficyna" " - 0-034

Komendantem był "Konrad"

3/. Obwód Szubin:krypt."Plac" P-033

4/. Obwód Wyrzysk:krypt."Stodoły" S-032

Komendantem był Benedykt Musiał "Karol". Zastępcą kmdta był Paweł x Wrzeszcz "Aleksander", kmdtką WSK była "Józia".

5/. Obwód Świecie - krypt."Kanał" K-031

Komendantem był "Żuk", komendantką WSK "Rusałka"-od 1944 r. insp. chojn.

6/. Obwód Sępólno: krypt."Silos" S-063

Komendantem był "Sęp"/Specyalski/, obwód ten przeszedł do insp. bydgoskiego pod koniec 1944 r. z insp. chojnicko-tczewskiego/w zamian za Świecie/.

7/. Obwód Chełmno: krpt."Podkowa" P 042

Obwód ten przeszedł w 1944r. do podokr. Wschodniego.

8/. Grupa Piła: krpt."Bosak" B-105

GARNIZON BYDGOSKI:

Jak już wspomniałem ostatnim komendantem garnizonu był "Lech"/Bronisław Sonnenfeld/ a jego zastępcą do spraw organizacyjnych był "Wiktor"/Dutkiewicz/. Garnizon bydgoski był podzielony na dwie części: północną i południową. Obie te części dzieliła rzeka Brda. Po każdej stronie Brdy znajdowały się po dwa obwody, z których każdy liczył po 100 ludzi.

Oprócz tych oddziałów zorganizowane były grupy oporu w większych zakładach pracy, jak Zakłady ^{chemicz} ~~przem~~ w Łęgnowie, fabryka amunicji w Csowej Górze, warsztaty kolejowe i inne. Oprócz tych Oddziałów był zorganizowany na terenie garnizonu bydgoskiego Oddział do zadań specjalnych/dywersyjnych/którym dowodził "Wicek"/Szyperski/. Oddział ten liczył ok. 50 ludzi. Był w zasadzie w dyspozycji Komendy Podokręgu. Jednym z członków tego Oddziału był Henne. Garnizon liczył pod koniec 1944r. -wg moich obliczeń- ok. 1000-1100 ludzi.

OBWODY:

Obwody organizowane były w granicach powiatów. Najlepiej zorganizowany i jednocześnie najliczniejszy był obwód Wyrzysk/"Stodoły"/. Liczył on pod koniec okupacji ok. 160 ludzi/relacje kmdta ob. Wyrzysk zostały złożone w oddziale wyrzyskim ZBCWiD/.

Najsłabszym obwodem był obwód bydgoski, trudny do zorganizowania, ze względu na duży procent ludności niemieckiej na wsi bydgoskiej. Pozostałe obwody, to obwody średnie, liczące po kilkadziesiąt ludzi.

Tak więc wg moich obliczeń stan organizacyjny na terenie inspektoratu

liczył ok. 2 500 ludzi. Dane powyższe nie obejmują organizacji włączonych do AK, a występujących w dalszym ciągu pod swoimi nazwami.

WYWIAD:

Na terenie każdej jednostki organizacyjnej/inspektorat, garnizon, obwód/ zorganizowana była oddzielna sieć wywiadu. Wiadomości zbierane były dwutorowo: po linii organizacyjnej - wojskowy i przez siatkę wywiadowczą.

Szefem wywiadu w garnizonie był Figurski a w inspektoracie "Stefan".

ŁACZNOŚĆ :

Odbывała się przez łączników i kurierów. Funkcje te pełniły przeważnie kobiety. Pocztę przywożono na wyznaczone punkty kontaktowe. Łuźba łączności zorganizowana była przy każdej komendzie/inspektorat, garnizon, obwód/.

WSK- Wojskowa Służba Kobiet - przy inspektoracie bydgoskim AK T-030:

prowadziła następujące działy:

- I. Dział sanitarny - szkolenie sanitarne, zbiórka materiałów sanitarnych
- II. Dział wywiadu osobowego
- III. Dział opieki społecznej - pomoc dla rodzin, po aresztowanych członkach ruchu oporu. itp.
- IV. Dział kwaterymistrzowsko-gospodarczy - przygotowanie i zaopatrzenie kwater punktów kontaktowych itp.
- V. Dział łączności - kurierki, łączniczki, kurs dla telefonistek i telegrafistek.
- VI. Dział kancelaria: kanceliści, szyfrantki. Komendantką WSK na inspektorat bydgoski była "Magda"/Maria Biała a komendantką podokręgu zachodniego była "Tekla"/Helena Szajkowska/. Wg sprawozdania za m-c grudzień 1944r.

stan liczebny w WSK w insp. bydgoski wynosił:

- D-035	152	/garn. bydgoski/
- O-034	30	/obw. bydgoski/
- P-033	6	/obw. Szubin/
- S-032	76	/ " Wyrzysk/
- K-031	24	/ " Swiecie/
razem	<u>288</u>	

Kontakty z innymi organizacjami:

Na terenie Bydgoszczy była zorganizowana liczna grupa "Szarych Szeregów" - organizacja konspiracyjna harcerzy. "Szare szeregi" dość wcześnie połączyły się z AK. Pamiętam, że osobiście kontaktowałem się z przedstawicielem tej organizacji ps. "Jur"/Maksymilian Jakubowski/. Wielu młodych członków tej organizacji pełniło w AK funkcje łączników.

Była również na terenie Bydgoszczy organizacja "Miecz i Pług" była to grupa dość liczna. Skupiała w swych szeregach znaczny odsetek Polaków z III

grupą./tzw.eingedeutschowanych/,a nawet z II grupą.Z organizacją tą nie mieliśmy bliższych kontaktów-zgodnie zresztą z instrukcjami odgórnymi. Była to podobno organizacja penetrowana przez gestapo.Jej komendantem był Träger,który w 1944r.podporządkował organizację dowództwu AK.

Jedną z pierwszych grup przyjętych przez AK była grupa "Lotnisko". Grupa ta składająca się z kilkunastu młodych ludzi/przeważnie byłych wychowanków Szkoły Małoletnich "Lotnisko" pod dowództwem pilota Dąbrowskiego, zajmowała się szkoleniem teoretycznym,sabotażem i dywersją.Ostatnim wy- czynem tej grupy było opanowanie lotniska w dniu 24.I.1945r.

Działalność :

AK na terenie insp.bydg.uwidoczniała się przede wszystkim/Wyłącznie -przyp. E.Zawackiej/ w kierunku wojskowym.Ten kierunek działalności obejmował przy gotowanie organizacyjne kadr dla przyszłej armii powstańczej.Szkolenie tych kadr,zdobywanie broni,przygotowanie stanowisk/jedno przygotowanie było na terenie obw.Wyrzysk,jedno w Borach Tucholskich/.Już sam fakt istnienia tak silnej organizacji działał na społeczeństwo w kierunku ideowo-propagandowym,choć ten kierunek nie był eksponowany w działalności AK.Na naszym terenie nie wydawano żadnej prasy podziemnej.Niemniej organizowano nasłuch radiowy.a uzyskane tą drogą informacje kolportowano w.ród ludności/przede wszystkim ustnie/.Kolportowano również prasę podziemną przemycaną i przesyłaną z GG/sporadycznie/.Podtrzymywano wśród ludności przekonanie,że ostatecznie zwyciężymy w walce z Niemcami.Nawoływano do zwolnienia tempa pracy i do sabotażu.Tym zagadnieniem/sabotaż/ objęci byli wszyscy członkowie AK.Wiadomo mi,że akcje sabotażu miały miejsce we wszystkich większych zakładach pracy.Między innymi w fabryce amunicji na Osowej Górze/gdzie działała dość liczna i dobrze zorganizowana grupa"An-rzej"/ w Łęgnowie/zakłady chemiczne/,na kolei itp./było przygotowane wy-sadzenie w powietrze dużego magazynu z materiałami wybuchowymi w Łęgnowie /przygotował Gapiński/,jednak akcja ta nie uzyskała akceptacji Okręgu ze względu na wielką ilość zatrudnionych tam robotników Polaków i jeńców radzieckich/.

Oddziaływanie ideowo-propagandowe miało bardzo ważne i istotne zna-czenie dla podtrzymania ducha narodowego społeczeństwa polskiego.

Wiadomo mi również,że w dniach wyzwolenia Bydgoszczy grupy AK uchroniły od zniszczenia niektóre obiekty w mieście.I tak grupa członków AK pod dowództwem Nowaka"Zbych",zaatakowała i zdobyła komisariat policji niemiec-kiej na Bielawkach.Ta sama grupa uchroniła od wysadzenia w powietrze szpi-tala wojewódzkiego/obecnie szpital ogólny/.W tej akcji zginął żołnierz AK Stanisław Młyński.Ponadto znany jest fakt uchronienia od zniszczenia urzą-dzeń elektrowni miejskiej.Inna grupa AK/nie pamiętam pod czyim dowództwem/ /przyp.E.Z.-"Wicher" otrzymała rozkaz uchronienia mostów na Brdzie przy ul.^{król} ~~XX~~.Jadwigi i Czarnej Drodze.Akcja ta powiodła się.Ładunki umieszczone

na tych mostach przez Niemców wybuchły tylko częściowo i uszkodziły tylko balustradę. Mosty pozostały czynne.

Akcje wywiadowcze .

Wywiad był dobrze zorganizowany. Sieć agentów obejmowała wszystkie ważniejsze zakłady i urzędy/nawet policji niem./Wiadomości o charakterze wywiadowczym/o ruchach wojsk, umocnieniach itp. były również udostępniane przywódcom desantów radzieckich i polskich znajdujących się w Borach Tucholskich.

Dodatnia cechą działalności AK na terenie insp. bydg. stanowiło jej dobre zakonspirowanie, obowiązywał system trójkowy. Aresztowania kończyły się na niewielkim gronie osób. Nie było ani jednej masowej wsypy, gdyż nie prowadzono żadnej ewidencji.

Bezpośrednio po wyzwoleniu, AK na terenie insp. bydg. została rozwiązana. Nie było ani jednego wypadku wrogich wystąpień w stosunku do żołnierzy Armii Czerwonej czy też LWP/ze strony AK/.

AK insp. bydg. nie poszła do WIN-u.

Przedstawiciele WIN, którzy po wyzwoleniu zjechali do Bydgoszczy nie otrzymali z komendy Inspektoratu żadnych kontaktów.

Załączam:

- 1/. Wykaz kryptonimów i symboli Podokręgu Zachodniego/bydgosko-gdańskiego/ Armii Krajowej t podziałem na inspektoraty i obwody.
- 2/. Odpis sprawozdania VSK - Inspektorat Bydgoszcz/F-030/ za czas od 5-31XII 1944r.

Bydgoszcz - marzec-kwiecień 1970r.

Alojzy Suszek

"Paweł"

b. Komendant Inspektoratu
Bydgoskiego Armii Krajowej

W. Gorbary 24 nr. 3

Krótki szkic naszego systemu na terenie

Przemysłowy i Wzajemstwa Polscyńskiego.

Odbioranie historii naszego systemu na terenie przemysłowy i wzajemstwa jest dość rzadką rzeczą, zwłaszcza w naszym kraju. Od czasu zakończenia działalności Armii Krajowej minęło już 25 lat. Jest to dostatecznie dużo czasu, aby nasz wywiad z pomocą niektórych szpiegów, ale i sprawy wstanie przywrócić do składu o sprawy działalności konspiracyjnej, przede wszystkim na granicy niemieckiej. Wskazywać jest, w zakresie organizacji konspiracyjnej, między innymi o organizacji i jej działalności. Tylko tyle, ale to było komunistów, ale jego odbioru pracy. Aby więc mieć jakiś odbiór historii naszego systemu na naszym terenie, należało się zainteresować się z jaknajwiększą ilością byłych członków AK. I tu prowadzić rozmowy. Wiele byłych członków AK już nie żyje. Jeszcze większą liczbą to ci, którzy przostali w naszym kraju, najwięcej swojej konspiracyjnej działalności, z niechęcią negatywną swoją działalnością AK i stowarzyszeniu widać broniąca się do byłych członków w tzw. "winnym okresie". Są więc do tych ludzi bardzo niezmiernie trudne, o ile mogła mieć. Dokładnie jeszcze do czasu 21.01.1956 naszej stronie nie wysłano, natomiast roku 1956 dla przyłączenia byłych członków AK i to był pierwszy raz

V AM

Wtedy moim było jeszcze dużo wolności. Było
 dopiero jakieś 25 lat po wojnie, w mie. 25.
 Dostałem już zamieszanie w sprawie bardzo
 trudnej. W tym czasie, przestawiam się przekazać
 pewne informacje, w tym celu to co mi w tym czasie
 zostało, w no w tym czasie, daliśmy sobie A K na
 terenie Psychologicznym i wojskowym. Moje moje
 moim, przegromi i zapiski w innych
 przegromi na celownictwie - chociażby w ogólnym
 przegromi - chociażby w ogólnym przegromi na natury
 przegromi.

FM
 FM

Do pracy konspiracyjnej, zwerbowany
 zostałem przez Leona Hoffmanna. Konspiracja
 była tu bardzo prosta, w miarę możliwości
 jak i innych Hoffmanni sprawa. Było to pew-
 niente 1941 albo na początku 1942 roku.

Moim zadaniem było zorganizowanie oddziału
 na terenie śląskiej, Pielawki. Dostałem na
 terenie śląskiej komisariat policji w tej
 śląskiej / Pomieszczenia na terenie Psychologicznym
 było to komisariat policji należącej przy-
 mieszani, że było przynajmniej, chyba również
 przynajmniej mi wiadomo, o takim samym
 zadaniu.

V
 AM

W tym celu Hoffmann skontaktował mnie
 z b. profesorem samodzielnie Leonem Krommem
 / ps. "Wolka", który został naszym zastępcą.
 Dostałem w tym czasie przegromi
 przegromi na pracę, przegromi przegromi.

werbowaliśmy do organizacji szeregowi ludzie
 pracobolowcy wjeżdżo. Zależało nam w par-
 tycznej formie podległości na podobieństwie
 klósu, murli, stancowi, kadry szkolniczy, ale
 # nie roztajęcych się w kolekcji. / z grupy w tym
 AM V okresie spróba brania gruntu na Nowaka ps. 2070
 V Lewulowskiego /

Praca prowadziła się dość szybko tam, gdzie było
 praca prowadząca, chociaż do ludzi, którzy
 podlegli, przedstawiali się w pilnym celu - 50-
 AM V musi / a pod koniec okupacji wchodził stancowi
 AM V już kompanie / w ilości ponad sto ludzi / w tym
 stancowi naszego stancowi, kadry.

AM V Podjęcie w listopadzie 1942 roku następny
 AM V arystokratów na terenie Północnej. Względem
 innymi został aresztowany Hoffmann. Formosa
 miałemu kontakt tylko z Hoffmannem i jego
 w związku z jego aresztowaniem i jego kontakt
 z organizacją / z "Görge" / został zerwany. Na
 jakieś czas praca organizacyjna zamieszona. Kiedy
 jednak przychodzili się, że tamtejsi interesowani
 został pracobolowcy, podjętam praca organizacyjna
 i w 1943 roku byłam już członkiem pełnego
 komitetu / około 60 ludzi / w tym czasie wzięłam
 V do ręki "Luzowie". Aleksander Schulz ps. "Michał"
 AM V który, na imię / imię / komendanta garnizonu
 byłbyś jego i jego podległym przez aresztowanie
 jego organizacyjnie.

Inspektorat Bydgoski A K /kryptonim Folwark F.-030/

W połowie 1944 roku zostaniem mianowanym komendantem inspektoratu Bydgoskiego A K, Tadeusz Kijelecki pro. „Michał” /Aleksander Schuler/, który przeszedł na stanowisko komendanta przedsięwzięcia.

Inspektorat Bydgoski obejmował:

1. Garnizon Bydgoszcz - kryptonim „Dwór” S.-035

komendantem był kolejno: Hoffmann, Schulz, od

połowy 1944 roku Przemysław Sonnenfeld

2. Obwód Bydgoszcz: - kryptonim „Oficyna” O.-034

komendantem był „Kordecki”.

3. Obwód Świecie: kryptonim „Flak” P.-033

4. Obwód Wągrowo: kryptonim „Stodół” S.-032

komendantem obwodu był Benedykt Musiat

„Kasol” z eg. kumula. Tadeusz Wierzbicki? „Mikro-

lit” kumula W.S.K. była „Tezia”.

5. Obwód Świecie - kryptonim „Kasol” K.-034

komendantem był „Zuk”, komendantem W.S.K.

była „Rusalka” - 1944 imp. drojnik

6. Obwód Szpólna: kryptonim „Siles” S.-063

komendantem był „Esp” /Specyalski/, obwód

ten przeszedł do inspektoratu Bydgoskiego

przed koniec 1944 roku z inspektoratu

chojnicko-terezowskiego. 1944 Maja 1944

7. Obwód enclawny: kryptonim „Pocłona” P.-042

Obwód ten przeszedł w 1944 roku do przedsięwzięcia

losobocznego.

3. Grupa Gita: kryptonim „Pomnik” B.-105.

AMV

Garnizoni bylgoski: Jaka jua uspiomawadewa ustalwina
nomenklatura garnizonu wjt „dech” /Prowinsion
Lomwoskaja/, a jega zastupis do spwas organizacijnyj
wjt „Widew” /Pulwinskij/. Garnizoni bylgoski byt
spodwodny na 2 uszi podwodny i podwodnyj
obro to uszi uricita naka mada. Po kasce;
stionii Prow, uspiomawadewa, sij 2 Obwod, a telowje
kasky lienyj prowid 700 ludki. Organizacij
Woldzirow organizowane byty grupy spwas
w wistawjei zakladach zimnyj jate: 2-4, 000000
w Sgromie, fabryka amunicyi w Osow, jere;
Warszaty, Kolajoni i inne. Organizacij
byt organizowane na 2 uszi garnizonu Woldzirow
do zadani spwasawadewa /Wjastawijnyj/ klijnyj
dowodzi „Widew” /Supplement/. Woldzirow tu lienyj
okoto 30-50 ludki byt w zadani w organizacij
komandnyj, Zoldzirow. /Jedynca z woldzirow
tyj Woldzirow byt Herme^{me}?. Garnizon lienyj na
Kowini 1944 roku - wj moich obliczeni okoto
1000-1200 ludki.

V
AM

AMV

AMV

AMV

Obwody: Obwody organizowane byty w granicah
prowidow. Najlepnej organizowanym i jedincym
najlinznejim byt Obwod wysysk /„Stolow”/
lienyj wj proci Kowini ekupaciji okoto 700 ludki.
/relacje Dwidta Obwodu wysysk stowone zastaty
w Woldzirow wysyskimi ZBOWID).

AMV

AMV

Najstawanym obwodam byt obwody bylgoski, krownyj

AM V do zorganizowania się i ogółem ma być grupą ludności mieszkającej w si. wylęgającej. Porozumienie obywateli to obywateli i celów więcej jak kilkadziesiąt ludzi.

AM V Tak więc w tym zakresie obliczeń stanu organizacyjnego AK na terenie Inspektoratu były około 2500 ludzi. Dane powyższe nie obejmują organizacji wsielonych do AK, a występujących w celach innych niż przed wojennymi warunkami.

AM V Wypis: Na terenie każdej jednostki organizacyjnej / Inspektorat garnizon, obwód / organizowano w tym celu oddziały i ich wydziały. W oddziałach zbrojnych były 2. poziom. Podział organizacyjny - najniższy i pierwszy oddział wydziału w oddziale w garnizonie był "Sigurdsen", a w Inspektoracie "Stefani".

AM V Za okres: odbywała się praca kooperacyjna wsielonych. Funkcją to pełniły przeważnie kobiety. Te to grupy walczyły na wydziałach punkty kontaktowe. Struktura Organizacji organizowanej była przy pomocy Komitetów / Inspektorat garnizon, obwód /

AM W. S. K. - Wajskowa Elżbieta Kobiel przy inspektoracie wylęgającej AK - 9.030: prowadzita następujące działy:

- I. Dział sanitarny - szkolenie sanitarno, zbieranie materiałów sanitarnych
- II. Dział wymiaru osobowego
- III. Dział opieki społecznej - pomoc dla rodzin pro arce obywateli w trudnych warunkach życia itp.

IV. Dział kwaternowo-gospodarczy - przygotowanie i zapracowanie kwartet, punktów kontaktowych i t.p.

V. Dział łączności - kurjerki, dyktando, biuro telegraficzne i telegrafista

VI. Komunikacja: korespondencja, dyktando

Komunikacja w WK na terenach

✓ Bydgoski był to „Magda” / Maria Wisła, a kwatera

✓ Podległa walc. była „Fekla” (Helena Hoffman)

był sprawozdaniem za rok z działalności

1944 roku w WK w inspektoracie był wzmianka / Feliks / wynosił:

- D.-035	- 152	/ garnizon bydgoski /
- Q.-034	- 30	/ obwód bydgoski /
- P.-033	- 6	/ " - - - - - /
- S.-032	- 76	/ " - - - - - /
- K.-031	- 24	/ " - - - - - /
razem		288

Kontakty a innymi organizacjami.

Na terenie Bydgoski była zorganizowana liczna grupa „Szarych szeregów” - organizacja nonpartyzjna kwatera. „Szary szereg” dość szeroko powiązany był z AK. Pamiętam, że w czasie kontaktowania się z przedstawicielami tej

AM V organizacji ps „Fur” / Maksymilian Jabłoński. Wiele mitingów i spotkań tej organizacji przedstawił w AK samemu dyktando.

Była również na terenie Bydgoski organizacja „Młoci i Pługi”. Była to grupa dość liczna, skupiała

V
AK

w szych szeregach z naszym oddziałem Tolonow
 z III grupy / t. zw. ciemnotemnowych / a nawet
 z II grupy. I organizacja to nie miałyśmy bliźnich
 kontaktów - zgodami z resztą z instrumencjami
 odgrywały. Szybko to proclotno organizacja promie-
 niana przez gestapo. Jej komendantem był Prigier
 który w 1944 roku przedporządkiem organizację
 dowódcy A.K.

V
AK

Jedną z pierwszych grup powstałych przed
 A.K. była grupa „Lotnisko”. Grupa ta, składająca
 się z kilkunastu młodych ludzi / promieni
 byłych wybitnych. Szybko, materialnie Lotnisko
 przed dowództwem pułku dywersyjnego, zajmo-
 wała się zapobieganiem teoretycznym, obojętno-
 ściami i innymi. Ostatnim wyrazem tej grupy
 było wprowadzenie byłego Lotniska w życie
 24. 7. 1945.

V
AK

Działalność: A.K. na terenie odpowiedzialności
 byłego i niedoścignięcia się przedtem, ^{w tym celu?}
 w kierunku wyjątkowym. Ten kierunek dawał
 namże obejmował przygotowanie organizacji
 kadry dla przyszłej armii powstaniowej, szkole-
 niu tych kadry, a także ^{przez} ^{w ramach - samodzielnego} ^{zadania}
 zaimię z inżynierami / jedno przygotowanie
 było na terenie Obrotu Wyższego, jedno
 w, Przodoci Trudności. Jej sam fakt
 istnienia tak silnej organizacji dawał na
 społeczeństwo w kierunku ideowo-propagando-
 wym, chociaż ten kierunek nie był ekspro-

nowany w działalności AK. Na naszym terenie
nie wydawało się, że mamy podobny. Nie
mnie; organizowaliśmy nasłuchi radiowy, a
naukowe tej drugiej informacji kolportowane
wśród ludności (przebiegającym ustnie).
Kolportowano również prasę podziemną
sprawozdania i protokoły z G.G. / Sprawy
Szary, myślimy wśród ludności przekazywane
o ostatnim z wyjątkiem w walce z Niemcami.
Dawaliśmy do znalezienia toru pracy, sabotaż.
Tym zagadnieniem (sabotaż) objęci byli wszyscy
członkowie AK. Wiadomo mi, że akcje sabotażne
miały miejsce we wszystkich większych zakładach
pracy. Wiele z nich w fabryce amunicji
na osi, Górze / udział działał dość często
i doboru zorganizowanej grupy - "Anatol",
w Legnicy / 2-ty dzień /, na kole i sp.
/ Było przygotowane wystrzelenie w powietrze
bliźniaczego magazynu z materiałami wybuchowymi
w Legnicy (przygotował Gąbryś), jednak
akcja ta nie uzyskała akceptacji bliźniaka
względem na wielki stopień zatrudnienia tam
robotników Polaków i jenieży radzieckich.
Odziały w mieście i dookoła - prowadzone miały
bardzo ważne i istotne znaczenie dla
przebiegu życia ludności naszego społeczeństwa
obrony polskiej.

V
AM

V
AM

Wiadomo mi również, że w okresie
wypracowania Przydziału grupy AK niekiedy

od zniszczenia niektórych obiektów w mieście.
 I ta grupa członków AK pod dowództwem
 Nowaka ("Zbysz") zagarnęła i zdobyła Komisariat
 Policji niemieckiej na Bielanach, do samej
 grupy należała też wypracowana w powiatie
 Szpitala wojewódzkiego /obrony szpitala Ogólnego/
 w tej akcji wzięli udział członkowie AK Stanisław
 Miłowski. Ponadto mamy jest także wykonanie
 od zniszczenia urządzeń elektrycznych między
 inną grupą AK /nie pamiętam pod jakim
 dowództwem /^{Widzi} odpręgnięta została większość
 mostów na Pradolnym przy ulicy Krakowskiej
 Jądzińskiej i częściowo Średniej. Akcja ta prowadziła
 się. Załamki umieszczono w tych mostach
 między kolumnami wybuchu, tylko częściowo
 i uszkodzono tylko balustrady. Mosty
 pozostały używane.

AM
V
AM

Akcja wywiadowcza - była dobrze zorganizowana.
 Siedmiu agentów obejmowała w sposób nielegalny
 zakłady, obiekty i urzędy /nawet Policji niemieckiej/
 wiadomości o charakterze wywiadowczym
 o ruchach wojsk, wzmocnieniach itp. były
 również nieostojniaczo przywożone
 do sztabu radzieckiego i polskiego znajdujących
 się w Borach Tucholskich.

V
AM

Dodatkowo podległa działalności AK na terenie
 niepodległościowego stowarzyszenia, które
 zakonywano sobie, obowiązkiem systemu
 krótkowym. Wzrost organizacja konspiracyjny się now

na nielicznym gronie osób. Nie było ani jednego
masowy wypis, gdyż nie prowadzono żadnej
evidencji.

Bezpośrednio po wywołaniu AK na
terenie Inspektoratu Bydgoskiego została
rozwiązana. Nie było ani jednego wypadku
wrogiej wystąpienia ze strony AK w stosunku
do żołnierzy Armii Radzieckiej, czy też
Ludowego wojska Polskiego. AK Inspektoratu
Bydgoskiego nie przeszła do W. F. N. u.

Pracownicy W. F. N., którzy po wywołaniu
zjechali do Bydgoszczy nie otrzymali
z komendy Inspektoratu żadnych kontaktów

Zatężam:

1. Wykaz kryminalistów i dywulgi Podokręgu
Zachodniego / Bydgosko-gdańskiego / Armii
Krajowej z podziałem na Inspektoraty
i obwoły.
2. Copis Sprawozdania WSK - Inspektorat
Bydgoszcz / F. - 030 / za okres od 5-31 XII 1944.

Bydgoszcz - marzec - kwiecień 1970 roku

Alojzy Giszczak
"Tawel"

b. Komendant Inspektoratu
Bydgoskiego Armii Krajowej

1/2. Dokumenty dotyczące relatora: Suszka
Alojzego:

1. Odpis oświadczenia świadka Aleksandra
Schulza z 28.10.1978r., rękopis k. 1 s. 1
2. Dane biograficzne "Suszka Alojzy Winienty"
- prawdoz. zeznania do oświadczenia, rękop. oryg. k. 1 s. 2-3
3. "Oświadczenie świadka" Aleksandra
Schulza z 28.10.1976, kserokop. oryg. k. 2 s. 4-5

Stroczony opis

Aleksander Schulz „
„Michał” - „Maciej”

Bydgoszcz, dnia 28.10.1976 r.

Oświadczenie Świadka

Ja jako uczestnik (wymienić formację Rechu Oporu) ZWZ - Armii Krajowej, świadomy odpowiedzialności wynikającej z przepisów prawa, karnego za prawdziwość podanych niżej przez mnie faktów, legit. się dow. osob. 7B 3945277 wyd. 29.5.1969 KMMO - Toruń oświadczam:

ze ob. Alojzy Suszek syn Alojzego i Marty Pawłowskiej ur. 24 marca 1918 w Mültheim (Niemcy) jest mi znany osobiście jako uczestnik ZWZ - Armii Krajowej od XI-1942 do wywołania Bydgoszczy.

- ✓ W.w. porządek pseudonim „Paweł Mieczysław” i pełnił funkcję komendanta Rejonu Bydgoszcz - Bielawki od stycznia 1942 do 1943. Od 1943 r. pełnił dodatkowo funkcję mojego 2-cy jako komanda garnizonu bydgoskiego. W kwietniu 1944 r. kiedy przejąłem obowiązki Komanda Inspektoratu „Paweł” został moim następcą. Na porzątku czerwca 1944 r. w związku z moją nominacją na Komanda Inspektoratu w Ostawek „Paweł” otrzymał nominację na Komanda Inspektoratu Bydgoskiego. Te funkcje pełnił do wywołania Bydgoszczy. W tym czasie był jego bezpośrednim przełożonym jako Komanda Podokręgu Zachodniego, Ob. Suszek, za następną w pracy konspiracyjnej otrzymał rozkazem ptk. Palubickiego w 1944 r. stopień podporucznika i Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczem. W związku z rozwiązaniem Armii Krajowej został awansowany do stopnia kapitana i odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczem.

(-) Aleksander Janusz Schulz
Komand. Podokr. Zachodniego b. PK

Repertorium A numer 15645/1976

oświadczenie notariusza Tadeusza Kowalskiego

pieczęć „Państwowe Biuro Notarialne
w Bydgoszczy”
Bydgoszcz, dnia 28 października 1976

„Michał” i „Paweł” poznałem się w listopadzie 1942
„kiedy to po aresztowaniu Komanda Garnizonu Bydgoszcz, kpt Hofmanna
„Michał” został Komand. Garnizonu Bydgoszcz.

Za zgodność wypisu
Gabriela Suszek

2

Suszek Alojzy Wincenty syn Alojzego

urodzony 24 marca 1918 r. w Mülheim (Niemcy)
zmarł 1 kwietnia 1978 r.

ostatni adres 85-028 Bydgoszcz ul. Żmudzka 45/40

w czasie okupacji adres: Bydgoszcz ul. Kraszewskiego 18.

pseudonimy: "Pawel", "Mieczysław"

data wstąpienia 1941 rok

pełniona funkcja w AK

1) 1941 - 43 r. kmndt rejonu, Bielawki
w garnizonie Bydgoskim

2) 1944 - 2-ca kmndta Inspektoratu
Bydgoskiego

3) 1944 - 1.1945 kmndt Inspekt. Bydgoskiego

porządane odznaczenia: XI. 1944 Srebrny Krzyż Za
- sługi z Mieczem

1. 1945 Złoty Krzyż Zasługi
z Mieczem

przebieg kampanii wrześniowej 1939 z deca plutonu 1 komp.
59 pp. Inowrocław. Szlak bojowy - rejon Koronowa,
Bydgoszcz, Brześć Kuj. (walki 10 i 11. IX. 1939) tu pierwszy
raz ranny lekko w prawe nóg, 12 i 13. IX walki w rejo-
nie Korol-Gubin - tu drugi raz ranny w prawe przed-
ramie, 14. IX. 39 w m. Dobryńsk - ciężko ranny
w lewą rękę, odłamkami w płuco, osierdnie (odłamek nie
wyjsty - porwał się w takt serca)

Do niewoli zabrany 19.9.39, w szpitalu w Kutnie do marca
1940 - zwolniony jako ciężko porażony.

Wykresatcecie: Gimnazjum Humanistyczne w Bydgoszczy
Szkoła Pedagogiczna Pielichoty w Komorowie

Aleksander Schuler

1945

dnia 28. 10. 1976. 4

(miejscowość)

(Nazwisko, imię, pseudonim i adres
wydającego oświadczenie)

Oświadczenie świadka

Ja, jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia)
formację wojskową od — do): Z.W.Z. - Armii Krajowej

świadomy(a) odpowiedzialności wynikającej z przepisów prawa karnego za prawdziwość po-
danych niżej przeze mnie faktów, legitymujący się dowodem osobistym: 2000
i numer. JB. 3445277...wydanym dnia 29. 5. 1969. r. przez KRSO - Poznań
o ś w i a d c z a m,

ze Ob. Alojzy Suszek syn (córka) Alojzego i Marty Pawłowej
urodz. dnia 24 marca 1918 roku w Mülheim /Niency/

jest mi znany(a) osobiście jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obo-
zu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się
z otrzymującym(cą) oświadczenie i czasokres od — do): Z.W.Z. - Armii Krajowej
od listopada 1942 r. do wyzwolenia Bydgoszczy

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim "Paweł, Mieczysław" i pełnił(a)
funkcję — brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalności w okresie
bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w ja-
kich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod którym dowództwem, kierownictwem, w
w akcjach bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany
i czasokres od — do): Komendanta Rejonu Bydgoszcz-Bielawki od stycznia
1942r. do 1943r. Od 1943r. pełnił dodatkowo funkcję mojego z-cy jako
komendanta garnizonu bydgoskiego. W kwietniu 1944r., kiedy przejąłem ob-
owiązek komendanta Inspektoratu, "Paweł" został moim zastępcą. Na początku
czerwca 1944r. w związku z moją nominacją na komendanta Inspektoratu
"Paweł" otrzymał nominację na komendanta Inspektoratu Bydgoskiego
funkcję pełnił do wyzwolenia Bydgoszczy. W tym czasie byłem jego
bezpośrednim zwierzchnikiem jako komendant Podokręgu zachodniego. Ob. Suszek
zasługi w pracy konspiracyjnej otrzymał rozkazem płk. Patubickiego
z 14 sierpnia 1944r. stopień porucznika i srebrny krzyż zasługi z mieczami.
W związku z rozwiązaniem Armii Krajowej został awansowany do stopnia
kapitana i odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Jeśli świadek jest członkiem ZBoWiD, powinien wpisać numer legitymacji członkow-
skiej wydanej przez Zarząd Okręgu w

Własnoręczność podpisu stwierdza się:

Prawdziwość powyższych danych
stwierdzam własnoręcznym podpisem

Repertorium A numer 11647 / 1976

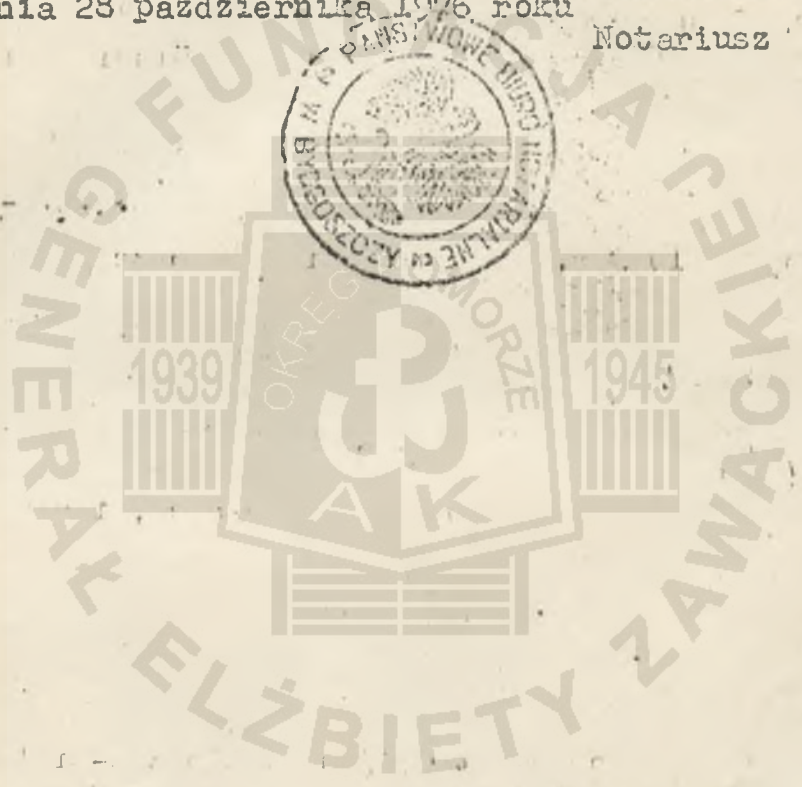
Ja, Tadeusz Kowalski notariusz urzędujący w Państwowym Notariacie w Bydgoszczy poświadczam, że drugostronny podpis własnoręcznie w mojej obecności

Aleksander Ignacy Schulz, syn Władysława i Jadwigi, zamieszkały w Poznaniu

Tożsamość wymienionego notariusza ustalił na podstawie okazanego dowodu osobistego serii JB nr 3945277.
Pobrano 10,- złotych opłaty skarbowej w myśl §14 rozp. Rady Min. z 29.12.75 /Dz.U. r.46, poz.241/- oraz 30,- złotych opłaty notarialnej w myśl §20 rozp.o opł.not.

Bydgoszcz, dnia 28 października 1976 roku

Tadeusz Kowalski
Notariusz

II. Materiały uzupełniające relexę: Suszek
Alojzy:

1. Kserokop. zdjęcia grobu A. Suszka k. 1 s. 1
2. Notatki biograficzne autorstwa
Tadeusza Bruckichiego, młp. oryg. z 17.11.1992 k. 1 s. 2
3. Biogram Alojzego Suszki autorstwa
Leszka Michalskiego ("Tomyski") z uwagami
recenzenta, młp. kóp. k. 2 s. 3-4
4. Krzyżanowski M., "Suszek Alojzy", [w:] S.B.K.P. 1939-1945"
pod red. Elżbiety Kawackiej, Tom 1986, cz. 2, s. 163-164 k. 1 s. 5

Wzrostek p. sioły z pałeczki - grobow

UNDACJ
 GE
 MORZE
 1939/1945
 ELŻBIETY ZAWIŁC

Tadeusz Bronkowiak.

Powien
ul. Sienkiewicza 11 m 3

dot. Alojzy Sunde M-81. Budy

Sunde został ppw. już we wrześniu 1939r.

Aleksander Schudz oświadczył mi, że
wzrost awansował Sunde na ppw.

(wzrost Reich 100 23.V. 1944r.)

był awansowany, dlatego Sunde
został później wznowiony z datą na
10.XI.44 awansowany porucznikiem

Zycząc Sunde napisany prze
Zemla Miedelskiego "Toczyski" już podlega
cięższemu przeciwno.

Tadeusz
17.XI.1942.

SUSZEK Alojzy Wincenty /1918-1978/, ps. "Paweł", "Mieczysław"
Komendant Inspektoratu Armii Krajowej w Bydgoszczy kr. "Polwark",
"P-030".

Urodził się dnia 24 marca 1918 r. w Mulheim /Niemcy/ w rodzinie
Alojzego Suszka - rzemieślnika i Marty z d. Pawłowskiej. Do szkół
powszechnych uczęszczał w Bydgoszczy dokąd wrócili z Niemiec rodzice.
Szkołę średnią - Państw. Gimn. Humanistyczne w Bydgoszczy ukończył
egzaminem naturalnym w roku 1936.

Szkolenie wojskowe zapoczątkował na kursie dywizyjnym Szkoły
Podchorążych Piechoty rezerwy w 16 Dyw. Piech. w Grudziądzu skąd
został odkomenderowany do Szkoły Podchor. Piechoty Zawol. w Koszowie.
W czasie kampanii wrześniowej 1939 r. był dowódcą plutonu 1 komp.
59 p.p. w Inowrocławiu w stopniu sierż. pchor. W dniu 9.09.39 r.
został ewakuowany na ppor. Jego szlak bojowy prowadził z rejonu
Koronowa przez Bydgoszcz, Brześć Kujawski, Gąbin, Dobrzyków nad
Bzurą. Był trzykrotnie ranny a tym ciężko w m. Dobrzyków. Do niewoli
zabranym w dniu 19.09. w szpitalu w Kutnie został od m. marca 1940 r.
zwolniony jako ciężko porażony. Po leczeniu w Bydgoszczy pra-
cował dorywczo jako pomoc biurowa w przedsiębiorstwie handlowym.

- ✓ Po 1 koni e 19 1 r. został zaprzysiężony przez kpt. Leona
✓ HOFFMANA ówczesnego komendanta Garnizonu AK jako uczestnik Z 2-AK.
Przyjął pseudonimy "Paweł" i "Mieczysław" i obowiązku komendanta
✓ rejonu Bydgoszcz - Północ /Bielawki/ które pełnił do 1945 r.
✓ Od 1943 r. pełnił również obowiązki zastępcy komendanta Garnizonu
bydgoskiego /A. Schulza "Michał", "Macieja"/. Od m. kwietnia 1944 r.
✓ został zastępcą komendanta Inspektoratu bydgoskiego AK /A. Schulza/
a od m. czerwca 1944 do m. stycznia 1945 r. komendantem tegoż
✓ Inspektoratu. Dnia 11.11.4 r. został mianowany porucznikiem
i odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami a w m. styczniu
✓ 1945 r. kapitanem i odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Po wyzwoleniu pełnił krótko służbę w R.K.U. Bydgoszcz jednak
po próbach represji był zmuszony się ukrywać czasowo. Do służby
cywilnej przeszedł w wydział ekonomicznym finansowym Zakładów Energety-
cznym Okręgu Północnego w Bydgoszczy.

Zmarł dnia 1 kwietnia 1978 r. w Bydgoszczy.

opracował LM. - "Toczyński"
(Michałski Leszek)

Zróżn. relacje rodziny, Arch. Pomorskie AK, foto-Arch. Pom. AK

Suszek. W Ostrów Komorowo była Szkoła Podchorążych Piechoty i Oficerska
koła Piechoty. Skoro A. Suszek ukończył już Dyw. Kurs Pchor. w Grudziądzu to
właściwie raczej do Ofic. Szk. Piech., a nie Szkoły Pchor., tym bardziej, że chciał
być oficerem zawodowym. *w awansie mierzano*

Brak danych o awansie i odznaczeniach w konspiracji, które podaje drugi
autor L. Michalski.

FUNDACJA
GENERAŁA
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Suszek Alojzy ps. „Paweł”, „Mieczysław” (1918–1978), kmdt Insp. AK Bydgoszcz.

Urodzony 24 III 1918 r. w Mühlheim w Niemczech; syn Alojzego, pracownika kolei i Marty z d. Pawłowskiej. Oboje rodzice byli członkami „Sokoła”. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r. wrócili do kraju osiedlając się w Bydgoszczy, gdzie ojciec Alojzego pracował na PKP.

W Bydgoszczy ukończył szkołę powszechną i Gimnazjum Humanistyczne, gdzie działał aktywnie w harcerstwie i uczestniczył w imprezach sportowych. W 1936 r. uzyskał świadectwo dojrzałości, następnie ukończył z wysoką lokatą Dywizyjny Kurs Pchor. w 16 DP w Grudziądzu. Wtedy został odkomenderowany do Szkoły Podchorążych Piechoty Zawodowej w Komorowie. Po jej ukończeniu jako jeden z grupy najlepszych absolwentów odbył w 1938 r. praktykę w 59 pp w Inowrocławiu.

Podczas kampanii wrześniowej był dczą plutonu 1 kompanii 59 pp. W dniu 9 IX 1939 r. rozkazem wojennym awansowany do stopnia ppor. Brał udział w walkach obronnych pod Koronowem, Inowrocławiem i Brześciem Kuj. oraz w walkach nad Bzurą, gdzie został ranny. 19 IX 1939 r. dostał się do niewoli, przebywał w szpitalu w Kutnie do marca 1940 r. Wtedy udało mu się zbiec i przedostać do Bydgoszczy, gdzie przez pewien czas ukrywał się, a następnie rozpoczął pracę najpierw dorywczo jako pomoc biurowa w przedsiębiorstwie handlowym na kolei.

Na początku 1941 r. nawiązał kontakt z dczą placówki kolejowej ZWZ inż. Franciszkiem Hoffmannem, po czym został skierowany do ówczesnego dcy Garnizonu AK Bydgoszcz kpt. Leona Hoffmana, który przyjął od niego przysięgę nadając pseudonimy „Paweł” i „Mieczysław”.

Do końca 1942 r. pełnił funkcję kmdta Rejonu Bydgoszcz–Północ. Na początku 1943 r. został skierowany przez kmdta Okręgu ppłk. J. Pałubickiego ps. „Janusz”, do zcy kmdt. Garn. Bydgoszcz, którym w tym czasie był Aleksander Schulz ps. „Michał”, „Maciej”. W bardzo trudnych warunkach po fali aresztowań zapoczątkowanej aresztowaniem kmdta Insp. Bydgoszcz Bronisława Jasińskiego ps. „Kuno” w czerwcu 1942 r. odbudował poszczególne komórki organizacyjne.

W 1943 r. Suszek nawiązał kontakt z oddz. part. w Borach Tucholskich za pośrednictwem Stefana Gussa ps. „Dan”, którego dobrze znał. Zainicjował rozszerzenie łączności z tymi oddziałami. Po aresztowaniu w marcu 1944 r. kmdta Insp. Zygmunta Szatkowskiego i jego współpracownika Józefa Eichstaedta oraz po objęciu przez A. Schulza Komendy Podokręgu Półn.-Zachodniego krypt. „Jary” w połowie maja 1944 r. Suszek został mianowany kmdtem Insp. Bydgoszcz. Nawiązał z A. Schulzem ścisłą współpracę nad reorganizacją poszczególnych służb i dostosowaniem ich do nowych warunków. Dzięki tej współpracy, a także dzięki wysokiemu autorytetowi, jakim cieszył się wśród swoich współpracowników, udało mu się utrzymać stan organizacyjny bez zmian do stycznia 1945 r.

W dn. 11 XI 1944 r. został mianowany porucznikiem. Służbę w szeregach Armii Krajowej skończył w stopniu kapitana (I 1945 r.).

W lutym 1945 r. uniknął aresztowania przez UB, lecz zamiast niego aresztowana została żona Gabriela Suszek z d. Szczęśniak ps. „Myszka”. (Aresztowani także byli wtedy Leszek Biały ps. „Jakub” i Kazimierz Jankowski ps. „Leon”). Przez pewien czas Suszek ukrywał się, a następnie rozpoczął długoletnią pracę w Wydziale Finansowym w Zakładzie Energetycznym w Bydgoszczy. Zmarł 1 IV 1978 r. w Bydgoszczy.

Odnznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami (1944), Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami (1945).

AP AK, T.: Schulz A., Suszek A., Szymanowicz A.; Krzyżanowski M., *Łączność z oddziałami partyzanckimi AK na szczeblu Inspektoratu Bydgoszcz, Podokręgu „Jary” i Okręgu Pomorskiego*, [w:] *AK na Pomorzu...*, s. 219–239; Tenże, *Wspomnienia żołnierza AK Okręgu Pomorskiego „Pomnik”*, Gdańsk, 1995. s. 30, 35, 37, 80.

SBKP... Tomm 1996, 2.2

Maciej Krzyżanowski

T: N: 81/6 30 Pom

Bydgoszcz

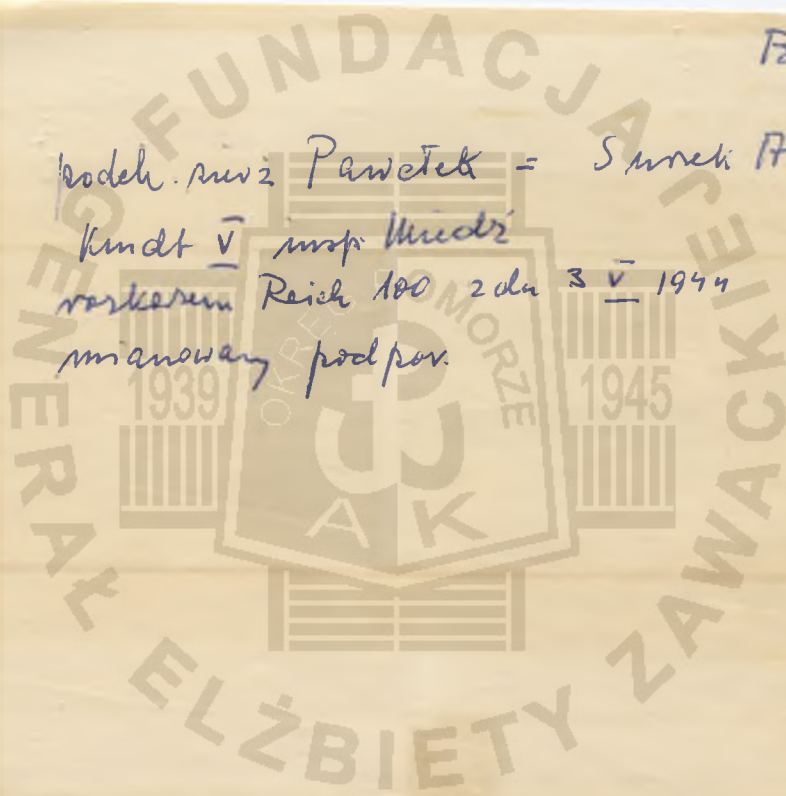
Suszek Alojzy

→ Party informacyjna
k. 36

Bojole 1

7
podeh. nuz Pawetek = S. nreki Hlejny

Kindt v msp. Miedzi
warkesem Reich 100 2 da 3 v 1944
mianowan pod por.

Bydgoszcz

↓

Smsz kfp "Floty" "Pawel"
mb. M. Kryżanowski (karta osobista)
zaproszenie M. Kryżanowski "Kubg"
1. IX 1942 do ZWZ jako d-cie inspek-
torata

23

++ Smoche

Bogdy
17K 3

rodz. 20 maj 1918

H. Z. W. Z. od 1931 r. (wzrost 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100)

nr. 1918

1939 r. 59 lat z inwalidzkością

wzrost po 1939 r., zubożenie, z niepełną

zaspokojoną go przedopodobał się

do - co Wpł. dem. 1939 r. ?

Smerek Hbiży "Parat"

Bydż.

Schemat str. 2, 17, 18, 39, z. 3

4
verte

str 2 "Parat - Minyrtas" (Alaży Smerek)
kmdt imp. bydż pryncypalny (u wozni wpaadki) na
2-4 kmdta podator bydż.

str 17 To wpaadki Willi ep. Schemat protekt "Parat"
mawozac kmdtaly z kmdtami obroctw
"Parat" byd kmdtami rejom od 1941 r
"Parat" od 1. IV 1944 r wief organ. imp. Bydż
z "Parat" wiefu org. imp. Bydż. Schemat mawozac
staty i wozni pryncypalny "Kub" a ponadto
bezpryncypalny, gdy "Parat" pryncypalny do "faallu"
w podolowcu. fony mi wozbudowu wano wstawn. U
imp. u wozni bytnowu Schemat u podrozek Tmaki Sufu
org. byd "Parat" u 2-4 kmdta. Gdy on obywat kmdt mawozac
peltowatu - mi byto wiefu organ.

verte!

Smolek Paster Alojzy ps Paster

Podaj
17h 5

inf. 207

Swie przywiodle od Rektora Wydzialu
"Paster" me kmdto: Podskrygn - 2 lub 3
IX 44

a Patrbicki wyznacznik Schultze
na to stanowisku; co Selen 2 przewidzial
dla Paster

Paster nie ma mo wice Schultze, prozost
Chylinidrup o odwozaniu nominacji
(mowid swie, ze ambicje moze wyrodzic
wile de)

207 207 Paster byt m. b. kmdto by m. ostawic

5294

Suzsela Alojz

Ps. „Pawel”, umrt. m. sp. Bydgoszcz AK.
Jego koncepcją był specjalnie Gabriele
Szentiványi (od 1945 r. zorkta ionp).

rob. T.: Rastuski 2., m. sp. Bydg., Motatke
z 2. 03. 87 r.

HMM-PT

BYDGOSZCZ
212 AK⁷

SUSZEK ALOJZY

"PAWEŁ"

Zob. APAK, INSP. BYDG., T.: BIAŁY L., BISKUPSKI M., BOCIEK W.,
BRUKWICKI T., DERUCKA F., GAPIŃSKA J., HOFFMANN L.,
KAPSA T., KRZYŻANOWSKA L., KRZYŻANOWSKI M., MARGAJOWA B.,
MICHALSKI L., MUSIĄŁ B., NOWAK L., SXCZEŚNIAK G.,
DIAŁA K., DERUCKA J., SZAJKOWSKA H.

Bydgoszcz 8
Ark

Suszele Alojzy

rocz

na 2 relacji Sonnenfelde m. 203

Skontaktowanie Szalkowskiego z Alojzym
Suszelem, który był wotem północnej
części Bydgoszczy.

Szule zbiegi do Borów Tucholskich, gdzie
był "Jan" i "Grab". Został wezwany i przez
Kar. M.

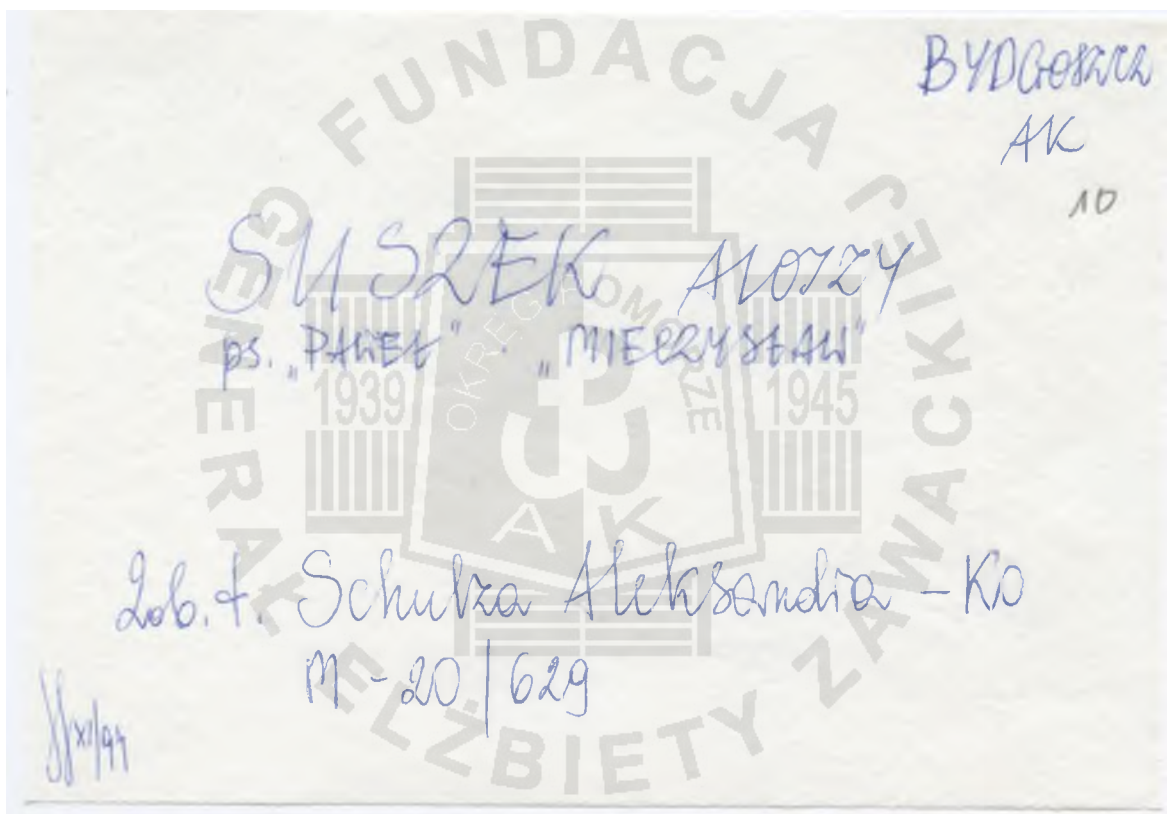
niemajomego oficera mialem wally
komendacjow garnizonu a Suszel
i uspelstowatu -
w Koncu 1943 r. szule polcowat Sonneu-
feldowi polecenie wtaozenia „Szarych
Szeregów”, ktorijch komendacjow byt „Jar”
a dotadiz wopieczym „Witold” do AK.

a Suszka Alojzy
ps. „Pawel”

Bydgoszcz
„AK” 9

Smolt. Insp. Bydgoszcz: po 1945r.
pres pewien czas ukrywał się w
Zabartowie u Józefa Flarmacińskiego
ps. „Jesion”.

zob. J: A-471/1102 cz. II s. 8. Flarmaciński
Józef, insp. Chejmiu.
WSZ IV 102

Łuk AK 11
GARNIZON
BYDGOSZCZ

SUSZEK ALOJZY ps. "PAWEŁ"

Dobroca rejonu BIELAWKI w Garnizonie
Bydgoszcz.

Dr. ARAK, M-92 [Biografia
Leona Hoffmanna oprac. przez H. Szymonowicza
ps. "MAREK"]

KKP / 1994 /

BYDGOSZCZ
AK

10

Smolek Paweł ~~Alęgi~~

NN

ps. PAWEŁ

POR.

1939

1945

M. BISKUPSKI, " WYBRANE PROBLEMY ... " (w) KONSPIRACJA
I SABOTAŻ

RAJ.E
195

rob. J. Szymonowicz ^{s. 65} Kierpie 26

FUNDACJA
BRĄD
KO Poru.
"Jedliny-102"
1b)

SUSZEK ALOJZY, ps. Paweł, "Mieczysław"

zob. Sznajder Jan: "Jedliny-102". Arch. PK, B/26-89, s. 6

1939 OKRĘG MORSKI 1945
Kamendaut inspektoratu byaponekiego

ELŻBIETY ZAWACKI
A. Zak. 90

Sup. Jydgosze

14

Suszek
Suszko Hips "Bawel".

(Adst. t. XXVII str. 39, rel. Szuyt S.

12.12.95

Bydgoszcz
ZWZ

Suszka A. (i.m.n.)

45

W/g Henryka Szymanowicza został mianowany
komendantem inspektoratu bydgoskiego ZWZ po
A. Szulcu.

Zob. tom 23 - Stutthof, nr, 90, H. Szymanowicz

K.Woj.

~~PARTYZANTKA~~
BYDGOSZCZ

16

^e
SUSZKA ALOJZY ps. "PAWEŁ"

W opracowaniu H. Szymonowicz "Biografia
por. A. Buskiego" z recenzją M. Knyśkowskiej
Inspektorat i Garnizon AK Bydgoszcz pod dowództwem
"Pawła" - A. Suszka przemówił w imieniu i dze-
łach władzy zbrojnej Legionów - Broni.

A.M.

UNDACJONARZE
Alojzy Suszek (ps. "Pawel"), absolwent 1936 r.
Państw. Gimn. Kursu w Bydgoszczy, wychowanek
Sali. Podchor. Piech. w momencie wybuchu wojny
sierż. podchor. (na starszym kursie S.P.P.).
z dniem 9. IX 1939 awansowany na stopień
ppor. na podstawie rozkazu Nacz. wodza
awans wszystkich podchorążych sztabu
stałej kursów starszych i średnich 1939)
Był członkiem ZWZ potem AK, Od 11 XI 43
Kmdt pól. regionu w Bydgoszczy (na pól.

od Brdy), ja południowego, Owego dnia ewan-
sowany ~~Sonnenfeld~~ "Sera" wraz ze mną, na
stopień kapitana czasu wojny i odznaczony
Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczem. (ja Srebr.)

Po wyspie marzec / kwiecień 1944 (zob. A. Schütz
mianowany Komendantem Inspektoratu Bydgoski.
Funkcję tę pełnił do stycznia 1945r. (wywołanie,
rozwiązanie AK)

PS. Jego późniejsza żona Suszka Gabriela
z d. Sauerstein, była jego łączniczką

(-) Sonnenfeld,

Будповар

18

Suszek Alojzy „Paweł”

- 1) Około 1940r. spotkał się z H. Kryzianowskim, był jego starszym kolegą z Gimnazjum Humanistycznego. W tym czasie ukrywał się, nie dał się zamknąć do Stalagów

inf. w rel. Kryzianowskiego M-50, s.3

- 2) zapisał się w IX 1942, H. Kryzianowski

n.G. 8° inf j-w, s.4

a

FK
Bydgoszcz
19

SUSZEK Alojzy

ps. „Sawci”, „liczyściew”.

Urodz. 24. III. 1918 r. w Lieblheim, Niem-
cy.
Komendant Zesp. FK Bydgoszcz.

Zob. Stownik Biogr. Zesp. Saw. 02.2, s. 163
Fundacja Archiwum Saw FK
Tomii, 1996 r.

U.Du/2002 r.

Suszek Alojzy
ps. „Pawelek”

Bydgoszcz ~~20~~
242-AK

20

- komendant Inspektoratu Bydgoskiego;

zob. ant. Ciechanowski K., Pomorski Okręg...
ant. z prasy „Ruch Oporu na Pomorzu...”,
t. 1 o. 4

Surzek Alojzy ("Paweł")

Bydgoszcz
AK 21

Komendant garnizonu bydgoskiego okręgu AK

zob. str. Chmielecki P., Z dziejów ruchu oporu..., z prasy
Ruch Oporu na Pomorzu..., t. 1, s. 23

IX. 111 Blh.

Bydgoszcz
AK 22

Suszek Alojzy kpt., ps. "Paweł", "Mieczysław"

był inspektorem cjonowym i inspektorem
Bydgoszcz 1939 1945

Konmowski H., Olszyc Pomorski Armii Krajowej. Od
"Gumowolada" do WNW-u, WPH, 1993, nr 4 (146),
s. 177.

ML6194

Suszek Alojzy
kpt. m.w. "Paderewski"

Bydgoszcz
AK

23

- Komendant Inspektoratu Bydgoskiego

B. Szrasnowski, "Konspiracja ...", str. 73, 74
k.wojt/VI.94.

Bydgoszcz
AK

24

Suszek Alojzy

ps. „Pawel”, „Stwierzyła”
ostatni inspektor bydgoskiej AK, ukrywał
się w okresie w mieszkaniu Demickich.

„Zarządzenie Powołanie...” s. 58

8.10.1944

^{Suszek}
Suszka Alojzy
ps. "Pawel"

Bydgoszcz
AK 25

Komenda Inspektoratu AK Bydgoszcz

M. J. Kryżanowski, Kurierzy AK,
Pomerania, z. 11/1989, s. 22.

PO-94

BYDGOSZCZ

AK 36

SMSZEK ALOJZY

ps. "PAWEŁ"

kpt.

G. Górski, 'Wstyd' PPP ... , s. 306

11/95

Suszek Alojzy, por.

ps. "Paweł"

Bydgoszcz

AK

27

- dowódca Inspektoratu Bydgoszcz.
Pochodził z Borów Tucholskich.

Mat. z Konfer., "Armia Krajowa na pomorsku",

27

K.Wojt./94r.

str.

i.

Bydg.
28

SUSZEK HŁOJZY
ps. „Pawet.”
kmolt inspektorstwa bydgosińskiego

zob.
Brotkewicki Tadeusz „Przyrzętki do obiejar
Yusp. ZWZ-AK w Bydgoszczu & Bibl. A.P. A.K.

dk. 98

Bydgoszcz
29

Suszek Majry - "Pawel" - Krowmiele Inspektorate
Bydgoszcz - Krowmiele Krajowej 10/1944 - 1945

Ciechanowski str. 411 (229)

nr 1481

BYDGOSZCZ

30

SUSZEK ALOJZY - "PAWEŁ"

Był metożanym Leszka Bratego (?)

Wg relacji Br. Bruskiego

AM

Zawiadamiamy, że w dniu 1 kwietnia 1978 r. zmarł nagle nasz były współpracownik, kierownik wydziału finansowego

Alojzy Suszek

przeżywszy lat 60

W zmarłym utraciliśmy serdecznego kolegę, człowieka o nieskazitelnym charakterze, którego pamięć będzie zawsze żywa w naszych sercach.

CZĘŚĆ JEGO PAMIĘCI!

Rodzinie zmarłego serdeczne wyrazy współczucia składają:

**DYREKCJA, RADA ZAKŁADOWA
I WSPÓLPRACOWNICY
ZAKŁADÓW ENERGETYCZNYCH
OKRĘGU POŁNOČNEGO W BYDGOSZCZY**

Pogrzeb odbędzie się w dniu 5 kwietnia 1978 r. o godz. 15.00 na cmentarzu Nowofarnym przy ul. Artyleryjskiej. 587/M

†
W dniu 1 kwietnia 1978 roku zmarł najukochańszy mąż, ojciec, brat, szwagier i dziadek śp.

Alojzy Suszek

lat 60

b. kapitan WP i AK

z-ca komendanta podokręgu bydgoskiego oraz komendant Inspektoratu Bydgoskiego Armii Krajowej pseud. „Paweł-Mieczysław”, odznaczony Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz innymi odznaczeniami wojskowymi i wojennymi.

Pogrzeb odbędzie się w dniu 5 kwietnia 1978 roku o godz. 15 na cmentarzu Nowofarnym przy ul. Artyleryjskiej.

ZONA, DZIECI I RODZINA

Dom żałoby: ul. Zmudzka 45/40. (6336)

31

verte

Bydgoszcz

++
1978 Smerek Alojzy ps. Paweł
Bydgoszcz ul. Zamorska 45 m. 70⁴⁰ 4/P

wg "Majdy" M. Bratek może podać
informacje o AK w Bydgoszczy
odwiedzi go w maju 75 p. Repariście K

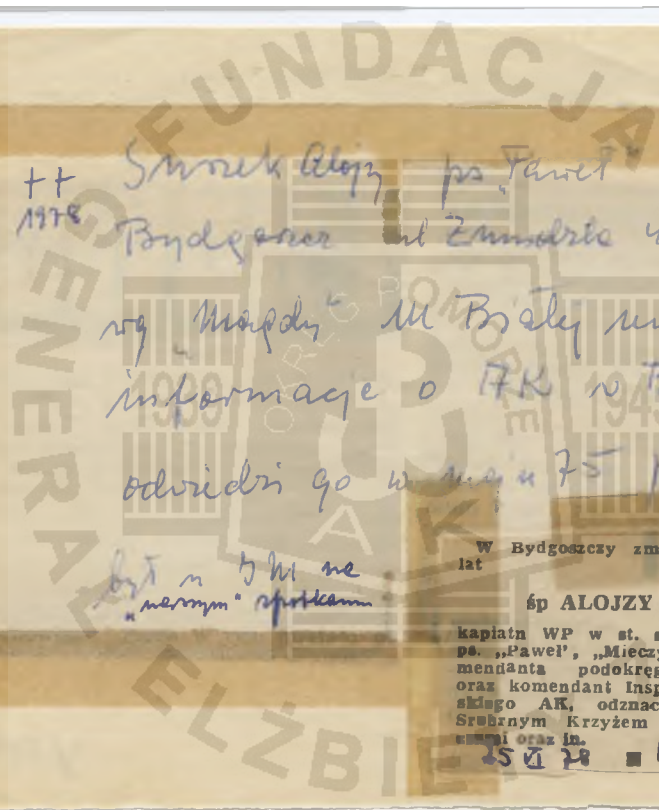
był m. b. m. ne
"merym" spotkani

W Bydgoszczy zmarł w wieku 40 lat

śp ALOJZY SUSZEK

kapitan WP w st. sp., żołnierz AK,
ps. „Paweł”, „Mieczysław”, z-ca ko-
mendanta podokręgu bydgoskiego
oraz komendant Inspektoratu bydgo-
skiego AK, odznaczony Złotym i
Srebrnym Krzyżem Zasługi z Miec-
zysławem oraz in.

25 VI 78 ■ WTK 26/78

SUSZEK Alojzy ps. "Paweł" - Mieczysław "

urodz. 1918

ppór. sz. stałej

4 k-dt insp. "Folwark"

Żł. K. Sz. M.

Wykaz odznaczeń "Jary" - Michała

*Bydgoszcz
Ale*

32

Smuszek Alojzy
Por. Szadkowski A. G.

Bydgoszcz
H
33

SKZ z Mieczami
ps. "Pawel"

komelt "Germianum, Nika" (Bydgoszcz)?

zob. Sadowski Józef,
Mówi nr 31 806,
Hwa 1899, s. 188, poz. 1

✓
Suszek Alojzy

Bydgoszcz
AK
34

KW

ps. "Panet"
Ur. 1918

206. Sedowski Józef,
Mówi numer 31806,
K-wa 1833, s. 182, poz. 4.

[Handwritten mark]

a Smuszek Alojzy
ps. "Paweł", Aleksytaś

Bydgoszcz
AK 35

Czasowo ukrywał się w Franciszki
Deruckiej w Bydgoszczy, która dla
potrzeb konspiracji oddała swoje
mieszkanie.

zob: Szews Jerzy, Stow. brogr. Ziemi Luban-
skiej, Lubawa 2000, s. 54

ak. III 102

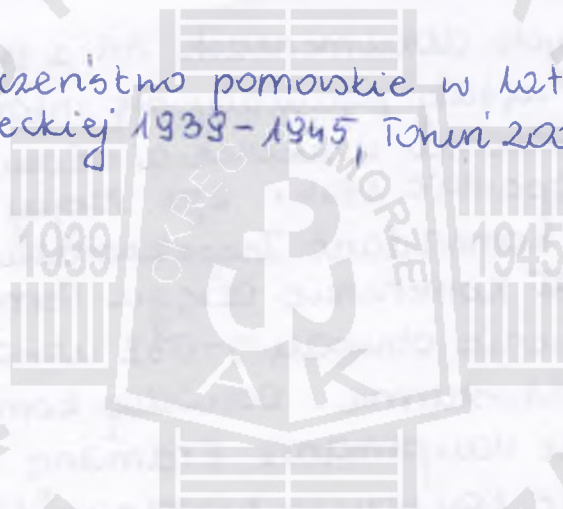
Suszek Alojzy, kpt., ps. "Paweł"

Inspektorat
Bydgoszcz AK

W zachowanych dokumentach AK z drugiej poł. 36
1944 r. coraz częściej pojawiały się informacje
dotyczące tworzenia i szkolenia oddziałów Volkstur-
mu. W listopadzie 1944 r. kpt. Alojzy Suszek
ps. "Paweł" - komendant Inspektoratu Bydgoszcz
AK meldował Komendzie Okręgu Pomorskiego
AK: "Na terenie obwodu 5-032 utworzono jeden
batalion Volksturmu. Dowódcą kompanii
w Nakle jest Hauptmann Erdmann. Ciężenia
odbywają się trzy razy w tygodniu." W meldunku
tym wspomniano też o szkoleniu w Fordonie
verte

kierowników politycznych NSDAP na przywódctwo
Volkssturmu.

zob. Społeczeństwo pomorskie w latach okupacji
niemieckiej 1939-1945, Toruń 2004, s. 80

M-81

Bydgoszcz

++

Suszek Alojzy

Suszek Alojzy

ZESKANOWANE

